

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1050. Iura primara Iudeorum.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім.
В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

ФОНД

4 (Бав)

ОПИС

1

ОД. ЗБ.

1050

1050

III

IV c 26

M. Tu 13 z bandu dawnego Rękopismu bibl. Zakład. nauk. Ofiolin.
wypisane tyżme w prawa i ofole rydów. patrz na stronie 3.
i w katalogu mojej bibl. Adnowy w r. 1852 wyd. na str. 3.
co mi jest nowa zła porównaj wypisane to nabyte na li-
stacy księzek Krainiskiego. M. Datow.

1. Jura primordia Iudeorum

4998

Observationes prooemiales in Jura Iudeorum.

Iudeos jam saeculo X^{mo} in Bohemia caestitisse, eosq; hinc cum Christianis contra Ethnicos, qui proferos Christianorum successus ferro flammisq; interturbabant, causam communem fecisse, ac vel propterea à Christianis locum pro prima Synagoga edificanda obtinuisse; narrant verum Bohemicarum Scriptores Pibracius et Hajecius. At, quo tempore, aut sub quo Rege vel Marchione primò in illorū incolari potiri coeperint? id hactenus nec Historici quicquam recensuit, nec ullum aliud documentum nos ^{pot}deserte certiores reddidit.

Temporibus tamen Ottocari Premisloris, Marchionis Moraviae, Austriae jam non paucos Iudeos in ea ^{partibus} caestitisse, ex eo; quod et tunc jam eorum prima jura in ea condita sint.

Varia tunc erant fata Iudeorum in orbe, dum alibi locorum summis quibusq; honoribus ornarentur, alibi tanto magis deprimerebantur. In Aragonia etenim Oratorum, Ambassiatorum Ministrorumq; regionum officia obibant, dum interea in Gallia et Germania ferè integra, mancipiorum more habebantur. In Hungaria illi cum Sarcenis tantum in Christianos dominatum exercere, ut hi illis servire, filios filiasq; suas pro lubitu dade coegerent; at in Aquitania ^{in fine regni} a Christianis ~~sempiternè~~ tam male tractabantur, ut crudelitatis genus ferè nullum sit, quod non ab ipsis expecti fuisset; invitè etenim ad Baptismum suscipiendam tractabantur, bonis suis nobilibus et imobilibus possessionibusque spoliantur, incenduntur, equorum pedibus concutuntur ac ultimo rei quicquam crudelitatis desesset, interfectorum corpora

inhumata ad campos feni et arboris discerpenda projiciebantur,
prout hoc omnia Odoicus Raynaldus in continet. Anal.
Ecclesiasticor. Cesar. Baroni, aliq. historici ad hoc seculum fufius
erant.

His et similibus malis, ut utiq. obviaretur, Pontificum
Romanorum quidam, ut Innocentius III. Honorius III.
Gregorius IX. Innocentiusq. IV. ^{his} varias pro- et contra
ediderunt Constitutiones, quibus jam Judorum in Christianos,
jam Christianorum in Judos insolentis crudelitatis mo-
dus imponeretur. Quos ejusmodi Constitutionum regu-
la ^{quidem} est in Bullario magno, in Baroni Anal. ecclesiasticis
aliq. in genus historia tam ecclesiastica quam politica operibus,
verum has, quas hic proferimus, defacto nullam vulgatas
occupavimus. Sunt autem Constitutiones Innocentii IV. que
ille anno MCCCLIII, interventu Hermannii Episcopi Herbipolen-
sis ad preces Judorum emanare fecit, ac in illis auctoritate, quod tum
ei in Judorum gravamen dispendiumq. practicoi relatum fuit, dein-
ceps omnibus Christi fidelibus indidit.

Summa harum inhibitionum est. Primo: ut nullus Christianus (Judos)
invitos vel volentes ad Baptismum venire compellat. 2do Ne ullus Chris-
tianorum eorum personas sine iudicio potestatis terra vulnerare vel
occidere, aut etiam suas illis pecunias auferre presumat. 3° Ne
quisquam eos in festivitatum suarum celebratione fustibus et lapidibus
inpetat, nec quovis alio modo turbet, civiteria eorum non dissipet,
corporeq. eorum in illis sequuta pecunie aut alius cujuscvis rei qua-
renda causa non exhuret; et deniq. quod proprium totius rei
causa caput esse videbatur: Ne aliquis eis objiciat, quod in ritibus
Sanguine Romano utantur, cum tamen, ut ait Innocentius: eis in
veteri Testamento preceptum sit, ut de humano sanguine lacemus:
quod quolibet sanguine non utantur: cum apud Judeos, et in pluri-
bus locis aliis propter hujusmodi suspicionem mult. Judoi sint

occisi. Ita Innocentius in suis constitutionibus.
 Legimus autem in Broweri Antiquit. Suld. lib. II. de Abbate XLIV.
 & apud Hostium Bast. II. pag. 91. Suld anno 1236 quing
 puros christianos in quodam molendino a iudeis necatos fuisse,
 ut sanguine eorum potirentur, et inde scilicet esse in Diocesi
 Witzburg seu Herbipolensi, ^{quib.} universalem iudeorum persecutionem,
 quae ^{profectus} p^riori Hermannus Epi- Herbipolensi se int^rposuisset, iudeos
 omnes interfectione ~~decessit~~ ^{delecti} delecti fuissent.

Idem for^m subodorati iudei in Moravia et Bohemia degentes,
 qui et hic de ejusmodi crimine perpetrato ^{jam} non semel infimulabantur,
 Otocorum accidunt, eidemq^{ue} ^{profectus} Innocenti constitutiones sigillo
 Hermanni Episcopi Herbipolensis munitas exhibuerunt, supplicantes;
 ut et ille has pro iudeis in suis ditionibus comorantibus proba-
 ret, valereq^{ue} juberet. Horum precibus quam promptas aures
 protulit Otocarus, dabit ipsum Diploma, in quo has ^{constitu-}
 tiones non modo non vitiatas, nec cancellatas, nec in aliqua sui parte
 diminutas se vidisse contestatur, sed et universis sui Regni fidelibus
 Baronibus, Suptanis, Villicis, Judicibus, aliisq^{ue} per suas ditiones
 judicariam potestatem habentibus firmiter custodiendas observan-
 dasq^{ue} precepit.

Exemplar istud ex penu diplomataria Piteri nostri desumpsimus,
 qui tamen, vane illius compos factus fuerit, nobis nequidem verbale
 testatum reliquit. Et inde evenit, quod sub principum de illis
 fide et authenticitate non parum dubitaverimus, praesertim, dum has
 Constitutiones Innocentianas nec in Bullaria magno, nec in Baronio,
 nec in Bagio nec alicubi alibi deprehendimus. ^{vidimus} Accessit, dubiumq^{ue}
 nostrum ^{multo} ^{magis} exacerbavit; quod Otocarus in hoc suo
 Diplomate de anno MCCXLV. quo illas confirmat se solum Ducem
 Austriae et Marchionem Moraviae appellat, qui tamen Bulkaiva
 aliisq^{ue} Bohemis scriptoribus unanimiter consentientibus jam anno
 praecedente, videlicet Wenceslas Rege Bohemis et Batre suo

x
 Herbipolensis
 confirmatus ab Innocentio III imperatore

anno MCCLIII. x. Kal. octobris defuncto, eodem linguam unius
hires de Austria reversus immediate successit, et eodem anno
xvi. Kalend. Novembr. in Sede regni sui honorifice collocatus est.

Non ignoravimus quidem Ottokarum hunc ante coronationem suam
quo primum anno MCCXXI. xviii. Kal. Jan. in die Nativitatis Domini
Prago celebrata fuit, nequaquam Regem, sed, ut in plurima ab ipso
emanata diplomata demonstrant, Domino Regni Bohemie appellare
sibi se consuevisse; acrim postquam haec voces: Domino Regni
Bohemie, in illo non minus, ac titulus Regis desiderantur, dubium nostrum
mansit ut ante fuit.

Re autem postea peritius inspecta, observavimus, quod quoniam haec
numero et specie Constitutiones Innocentii ad Episcopum Herbipolensem
data, in nullo praedictorum operum reperiantur, propterea non con-
tinuo de earum fide et authenticitate dubitandum esse, ex eo: quod,
ut jam innumero aliis locis experti sumus, in illis non omnino omnia,
quae unquam a Romanis Pontificibus acta vel scripta fuerint, semper
reperiantur, proutque sufficere, quod in Davonii Anal. eccl. ad annum
MCCXLVIII. alia ejusdem Papae ejusdem argumenti Constitutiones
ad Archiepiscopos et Episcopos Germaniae transmissae inveniantur, ibi
idemque satis distinctis verbis innuitur: ad Procuratores Galliarum aliarumque
terrarum longe plures, quae hic eisdem non reperiantur, exstant
fuisse.

Quod autem titulum Ottokari: Domini Regni Bohemie concernit,
constat omnino eum sibi ante coronationem suam ita tribuisse, atque
quantum ex Diplomatum et litterarum ejus plurimis hactenus ad manus nostras
decolatis concepinus, non citius quam anno MCCXXI. de quo quaequam
celebre in Moravia Cisterciensis Ordinis Monasterium Favense fidei
primum, a nobis subinde in Monasterio Moravio referendum, obtinuit.

Huc conferre videtur, quod idem Diploma jam annis MCCXLVIII. & MCCCLII.
Carolus IV. Rom. Imp. et Rex Bohemie in confirmatione Privilegiorum
Judaicorum, quemadmodum et postea Wenceslaus idem Rom. Imp. et Rex Bohem.
sub iisdem terminis, quibus nos, nempe, omisso titulo Regis aut Domini

3.

revertent, et M. Daniel Adamus Welleflavina in suo Calendario Histo.
nico, idiomate Bohemico conscripto, ad diem XXV^{ta} Septembr. de eodem
Privilegio loquens, Ottokaro aequè non alium titulum, quàm Dux Austriae
et Marchionis Moraviae attribuit dicens: Leta MCCCLIII. Papez
Innocentius Biscupstwi Sweho leta XI. dal Lidum mery Krestiany
bydlegioz Privilegium a Swobody et: Tsch Swobod Lidowstych
potwrdil Otlogar Premisl Knize Rakauske a Markrabie
Morawske. Leta MCCCLIII.

Alterum Diploma continet propinè illa sic dicta Jura Judaeorum,
ipsis ab eodem Ottokaro Premislao jam tum corona Bohemiae redimite,
condita et statuta. Cui Ottokarus, uti inter omnes Duces et Reges,
qui antehac regna Bohemiae rotarunt, gloria, virtute, opibusq; eminent,
ita et ipsis in omnibus, quae de jure et justitia sunt, facile palmam praeripuit;
Is etenim, utut in gubernandis tot tantisque provinciis, vide,
ut licet: Bohemia, Austria, Moravia, Carinthia, Styria, Egra, Marchia
et Saxonia, et ab illis, quasi continuis Bavariorum Hungarorumque
incurSIONibus removendis, reserò quae magna agenda haberet, se tamen
propterea ad quavis minima dimittere solebat, modo ex illis pax et justitia
cuilibet sua exurgeret libereturq; Ita anno MCCCLXVIII.
referente in ad eundem annum Bulhawa, pondera et mensuras re,
novari procepit, eaq; suo quodvis signo insigniri, ut inde sua cuilibet
justitia liberetur. Ita quoque veniens eodem anno Brunam, vidensq;
judaeos, hominum sortem licet abjectissimam, per Moraviam quasi sine
lege vagari et solis usus ^{incumbere} victuari, jam ab hoc jam ab illo injuriarum codi,
et pro cujusvis libitu vexari, exemplo statuit, ut et hi jure quibusdam
specialibus gauderent, juxta quae, in posterum eum christianis agerent negotia,
vrenturq; ac subinde etiam in judiciis sententionarentur.

Originale Jurium horum Diploma quidem non vidimus, nec utrum ipsis
judaeis, an civibus Brunensibus extaditum fuerit; pro certo asserere audeamus,
nostrum tamen exemplar ex jam saepe citato Libro Negotiorum Civitatis
Redise ^{Bullae n^o} descriptum, ex quo etiam edocti fuimus: Civitati Stradiburgiensi
jura judaica non minus, ac municipalia à Civitate Brunensi olim fuisse communicata;

ita enim in fol. xxiii. ibid. recognoscunt dicentes: Nos factores de
Dor. Judea et iurati cives civitatis nostre Bone presentibus recognoscimus
publice universis, nos litteras quondam serenissimi Principis
Regis Otakari originales vidisse in presenti copia fideliter de verbo
ad verbum per omnia translatas super iuribus et statutis iudeorum Mora-
vie, ut in premisorum serie evidenter est expressum, sub harum, quas
sigillo nostre Civitatis significamus robor litterarum. Datum praequam
anno Domini mccc.

Quae colerogin civitates aut oppida regnante Ottokaro iudei
sunt in Moravia potissimum inhabitaverunt, equè pro certo dici non potest,
non vanè tamen arguimus, eos tantum in praesentibus sua tabernacula
habuisse; quod quidem ad ipsas civitates Brunam et Hradyschium pri-
mum sub Carolo et Johanne Marchionibus admissos fuisse in certis habemus.
Neque tunc alicuius Baronum vel Dynastarum liberum erat, iudeos
ad civitates suas vel oppida pro libitu recipere. Specialè ad id requi-
rebatur Privilegium Principis Ferre, quale anno MCCCXXII. à
Johanne et Bolonio Rege obtinuit Conradus Episcopus Olomucensis
pro suis quatuor oppidis, Svitavia, Mohelnicio, Cremisio et Wijeh-
Kowia, videlicet: ut in eorum quolibet unum tantum iudeum, et
tunc à colerogin iudeorum aliorum exactionibus liberum habere
et tenere valeat.

In quem usum autem et finem cum iudei a quibusdam fuerint exetiti
faciunt, audiendus est Clauf. Michel Ignatius Schmid in suo preclaro opere
Geschichte der deutschen intitulato. Pars. III. lib. 6. cap. 12. ubi ait:

= Andromon Driht. ghringom die ghriflichum im dirje ghrind siec mit
= dem ghriften figher ghringom alle Wdrom anzuzulifum, vhr nimm
= mhrifind ghrifum mhrifingom und mhrifingom ghringom. die woff-
= comndigz folgen daten war, dass die jüden, die siec an dem forcilim-
= ghrifce ghrind, um se sicherer wuifum, und siec nimmz massom
= notwundig mhrifum kontom. Man lasse sie an nimm Ort, massom
= Driht sie, und nimm ipsum das isingz winder, wimm sie siec Vollyglaug-
= satom, und an dem androm lasse mimm siec Privilegium geben,
= jüden saltom ghringom.

4

Anno demum MCCCXLV. Iudaei ad civitatem Brunensem cogiti fuerunt,
concedente ad id Civitati speciale privilegium Carolo Marchione Moraviae.
Idem factus anno MCCCXLVIII. iam qua Rex Rom. et Bohemae ordi-
navit, quod nullus Iudaeorum moram habens in civitate Brunensi post
occafum solis imo etiam de die pignus quoddam, de quo sufficere poterit,
quod fuerit furto ablatum, a quibuscumque notis vel ignotis recipere debeat;
Et si alterius privilegii de eodem Anno remissit civitati censum 1000 sexag.
grossorum, ut prole quem impotenter soli Iudaei solvendum haberent.
His non nihil proxi Iudaei sensim ~~et Moravia~~ ^{peccatis ex} ~~etiam~~ ^{consequi}
emigrare coeperunt; cui rei, ut factus Rex Rom. et Bohemae Fraterque
ejus Johannes Marchio Moraviae obicem ponerent, speciale instrumentum
cum Rudolpho Duce Austriae ^{in hoc pacto, quo cautem fuit} ne eos impotenter recipiat, quod ille etiam
speciali instrumento ab eisdem sigillatus est. Tum demum Sigismundus
Imp. et Rex Bohemiae anno MCCCXXI. Iudaeos non tantum Brunae,
sed et in aliis Moraviae Civitatibus et oppidis manere posse concessit indulgit.
Hoc non obstante: tamen Brunae, Olomucii et Neostadii haud diu persistere;
nam anno 1454, quo Rex Ladislaus thronum Bohemiae conscendit, ex
profectis Civitatibus / et forte ex omnibus, quae nunc regio dicuntur /
Iudaei omnes ad unum ob enormes civium per eos depauperatorum querelas,
expulsi fuerunt, ea tamen lege et conditione, ut domus eorum usque ad
festum S. Martini unacum Synagogis Magistratui cederentur, et christiani
ex illis deinceps Regi eisdem censum persolverant, quos eisdem
ante haec Iudaei solvere ^{consequerentur} solentur. Utraque Civitas super hoc sumum
Rovinnam in diem conservat privilegium. Olomucensis quidem sub hac
inscriptione. N. 28. Ladislaus König in Brunnam und Neostad
Mangymanns in Neostad Privilegium unyem ^{erst} / ^{schaffung} des judent
an Olmütz und Neustadt ^{von} / ^{dem} / ^{Imperatore} / ^{von} / ¹⁴⁵⁴. Brunensis vero
sub ista. Lit. Cc. Anno 1454. Ladislaus Rex liberat civitatem
Brunensem ab omnibus Iudaeis cum mandato, ut a die dato usque ad
festum S. Martini ex civitate emigrant, et habitio domorum et Synagoga
fiet Magistratui, censum tamen dent eundem christiani Magistrati
quem ante haec Iudaei dederunt.

Nunc in civitate Brunensi nihil amplius superest, quod memoriam Judaeorum
reliquam faceret, excepta unica platea et porta, qua Clomacium versus
pergitur et iter, quae hodiecum Judaeorum nomine, sed fuit Yon insigni-
tur, et unicus lapide sepulchrali ad portam Solantum, vulgo brim altum
Solantis Yon, quod ultra medietatem dumo infra cum ^{Lutheri} perfora idea, cum
hac inscriptione:

וימת חזק

דופרוטימר

Leu Hararar Najamoth bar Duxtrota, quod; Motus est proclarius
Duxtrota filius. Hujus linguae genti interpretandum esse putant.
fors plura sunt sub terra abscondita, prozque, annis obitus, quem
Hebraeis lapidibus sepulchralibus insculpere valde solenne erat,
ubi videtur esse apud Lanium in Prosaione ad librum suum de gentium
migrationibus. Ad interpretari antiquitates hujusmodi, multis
nominibus difficile est in lingua potissimum Hebraica. Primum quod, ut
ait Joan. Glogest publicus quondam hujus linguae in Gymnasio Vindobo.
Professor apud eundem Lanium in profat. pag. 21. vario sunt in hac
abbreviationes, quas una fere dictionis littera solent mutare: ideoque
apicula superne adita est, perquam veluti per vestigium quoddam eorum
origo simul et ratio dictionis investigatur. Secundo: quod vulgus Judaeorum
his varie solet uti, nec certam aliquam in his rationem sequi, cujus
rei certissimum indicium est, quod vulgata abbreviationum ratio, multibi
apud Auctores, qui hac de re scripserunt, invenitur. Tertio: quod vario
in hac lingua litterarum sunt affinitates, quas non facile est cuivis
internoscere. Verisimile autem est, ut, hi quibus talia monumenta exul-
pendi datum est negotium, litterarum fuerint rudes: et propterea proclive
illis fuit, unam litteram pro alia sibi cognata ponere, aut etiam
transponere. Cujus sententiae cum libentius subscribimus, quo magis
diximus idem jam in Latinis lapidum inscriptionibus expositi sumus.

In Civitate Redisch, quo nunc vocatur Aradisthium, Judei local. III.
 forum antiquum inhabitant, prout id ex quodam Regestro arearum
 hujus Civitatis, ex quibus olim Monasterio Wellehradensi census annuus
 quotannis solvendus erat, liquet, ubi ultimo = Notandum, quod sub anno
 Domini MCCC LXX. circa festum beati Sixti, Judei se in jam dicta platea
quo fuit forum antiquum / ex mandato et consensu Principis
et Domini nostri Johannis Marchionis Moravie locaverunt.

Hic, etiam, tunc Judei omni comoditate omniq; jure et libertate gauderent,
 Cimiterio tamen proprio hactenus destituerunt; quapropter, si quem
 eorum ibidem mori contingebat, hunc non sine incommodo difficultate im-
 pensiq; per se maxime alio deponendum transportare debebant. Quod,
 postquam anno MCCCCXXIX. Magistro Livium, Judici, jurisq; laico,
 humiliter ob oculos posuissent, eiq; pro remedio hac in difficultate ponendo
 supplices accessissent, assignatus eisdem erat erga censum medio mane
 omni anno persolvendum, quidam locus ante portam antiquam Civitatis
 intra murum et aquam situatus, quem sibi muroingere, ac pro cimiterio
 adaptare valerent. Instrumentum desuper erectum, manus contra in membra,
 una descriptum invenimus in saepe citato Libro Regior. Biblioth. nosre,
 cujus tenorem ad calcem horum jurium adjiciemus. Alterum quondam in
 hac Civitate Judei perseveraverint, nulla nobis superest indicia, ex quibus
 quid certi scire possimus. Nunc in nulla Regiarum Civitatum, integra
 communitas Judeorum subsistentiam habet, incolunt tamen alias minime celebres
 et oppida fere innumera, ita, ut domus eorum domibus Christianorum non
 interscantur, qualia sunt: Nicolspurgum, Bohovelicium, Kauvicium,
Krumlovium, Evanzicium, Indisporicium, Aufsticium, Kaupitium, Tobascho,
vrum, Tamboricium, Cemfirum, Dosthoricium, Jevizium, Koselicium,
Benecium, Droffana, Meroflavium, Tschizium, Meserianum, Lomnicium,
Unterburgum, Annobrova, Kasvicium, Weselum, Opava, Hollschovium,
Lipnicium, Stranicium, Teltschium, Tischium, Birnicium, Althartium, Schessa,
Bulitium, Podwinum, Breislingum, Battelaria, Gisgrubium, Josithum,
Marquatum, Welkingum, Bucklitium, Gaja, Konischavium, Brecovinum,
Hoffallava, Aufforium, Eranovitium & Geminicium. Hec de Judeis in
 patria nostra degentibus pronotare sufficiant, ut ad ipsa loca eorum
 digrediamur.

A = sequentia descripta sunt:

2. Confirmatio

Constitutionum Innocenti P.P. 4. ab Ottokaro Duce Austriae et
Marchione Moraviae pro Iudeis in Moravia et Bohemia degentibus
in vim legis receptarum.

Ottokarus qui et Henricus Dei gratia Dux Austriae et Marchio
Moraviae universis hanc paginam inspecturis in perpetuum recog-
noscamus et presentibus publice protestamur, quod literas Summi
Pontificis sub sigillo Reverendi Patris et Domini Hermani, vene-
rabilis Crabipolensis Episcopi Iudeis concessas, non viciatas, non
cancellatas, ut aseruit, nec in aliqua sui parte diminutas de verbo
ad verbum vidimus et audivimus in hunc modum continentes:

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei: dilectis in Christo
= filiis fidelibus Christianis salutem et Apostolicam benedictionem.
= sicut Iudeis non debet esse licentia in Synagogis suis ultra quam
= permissum est, lege presumere, ita in his, que concessa sunt, nullum
= debent prejudicium sustinere. Nos ergo, licet illi in sua magis
= velint duricia permanere, quam Prophetarum verba, et sanctorum scriptu-
= rarum archana cognoscere, atque ad Christiane fidei et salutis notitiam
= pervenire. Inca tamen defensionem nostram et auxilium postulant
= et Christiane pietatis mansuetudine predecessorum nostrorum felicis memo-
= riae Calixti, Eugenii, Alexandri, Clementis, Celestini, Sancti
= et Gregorii Romanorum Pontificum vestigiis inherentes ipsorum pe-
= nitentiam admittimus, eorumque protectionis nostre clypeum indulgemus.
= Statuimus etiam, ut nullus Christianus invitatus vel nolentes ad Baptismum
= venire compellat. Sed si eorum quilibet fronte ad Christianos fidei
= causa confugerit, postquam voluntas eius fuerit patefacta, Christianus
= atque aliqua efficiatur calumpnia. veram quippe Christianitatis fidem
= habere non creditur, qui ad Christianorum Baptisma non spontaneus
= sed invitatus cognoscitur pervenire.

- Nullus etiam Christianus eorum personas sine iudicio potestatis
 = terre vulnerare ac occidere vel suas illis pecunias auferre presumat,
 = aut bonas, quas hactenus in ea, in qua habitant regione habuerant
 = consuetudines, mutare.

= Preterea in festivitatum suarum celebratione fustibus vel lapidibus
 = eos nullatenus quisquam perturbet, nec ab eis aliquid coacta servitia
 = exigat, nisi ea, que ipsi preteritis temporibus facere consueverunt.

= Ad hec malorum hominum prauitati obuiantes decreuimus, ut
 = nemo Cimiterium Iudeorum inutilitate vel minuere audeat, sub
 = obtenta pecunie querende corpora humata effodere;

= Nec etiam aliquis eis objiciat, quod in ritu suo humano utantur
 = sanguine; cum tamen in veteri Testamento preceptum sit eis (ut de
 = humano sanguine taceamus) quod quotibet sanguine non utantur.

= Cum apud Suldam, et in pluribus locis aliis propter huiusmodi
 = suffragionem multi Iudei sint occisi. Quod auctoritate presentium,
 = ne deinceps fiat, districtius inhibemus. Si quis autem Decreti huius
 = tenore cognito temere, quod absit, contraire temptauerit, honoris et
 = officii sui periculum patiatur, et excommunicationis ultione plectatur,
 = nisi presumptionem suam digna satisfactione correxerit. Nos
 = autem Duratae huius protectionis presidio volumus committi, qui
 = nihil machinari presumpserint in subuersionem fidei Christiane. Datum
 = Assisi VII Kal. Octobris Pontificatus nostri anno XI.

= Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Dilecto Filio Decano
 = Eboracensi salutem et apostolicam benedictionem. Obviam non credimus
 = ecclesiastice honestati, si Mater apostolica pia mater Iudeos, quos inter
 = filios sui uteri sub propriis vitibus eorundem salutem expulans miser,
 = recediter patiatur conuersari, sui ex parte favoris et presidii non relin-
 = quat. Sane sicut Iudeorum Aritatis et diocesis Herbizolensis
 = Episcopus confiderant, quod nonnulli Christianorum ejusdem civitatis et
 = diocesis dictos Iudeos indebitis molestiis et exactionibus contra indulta
 = privilegia dicte Sedis inhumaniter affligebant, ac pia super his gestant

= viscera erga eos, volensq; ipsorum quieti consulere in hac parte ac dictorum
= Christianorum providere Saluti in Civitate et diocesi predictis per subditorum
= suorum loca ducis generaliter statuendum ac etiam inhibendum, ne aliquis
= Subditorum suorum Clericus vel Laicus, in quo ipse spirituales vel tem-
= porales jurisdictionem obtinet, Judeos ipsos in parte aliqua in personis
= rebus vel familiis eorundem aliquatenus audeat ledere, invadere vel etiam
= in aliquo molestare, prout in litteris confectis exinde ac ipsius Episcopi sigillo
= nunciis plenius dicitur. Nos igitur predictorum Judeorum precibus indi-
= catis, quod ab eorum Episcopo suprafato providere factum est, rationem habentes
= Discretionem tue per Apostolica scripta mandamus, quatenus eorundem
= Judeos contra predictorum statuti et inhibitionis tenorem non permittas
= super his ab aliquibus indebitè molestari molestatores hujusmodi per
= censuram ecclesiasticam appellatione quavis postposita compescendo, non
= obstante, si aliquibus a Sede Apostolica sit indultum, quod absq; nostro
= speciali mandato excommunicari, aut interdicti aequentur aut suspendi.
= Datum Assisi VII. Kal. Octobris Pontificatus nostri anno XI. Igitur
= cum h. Patrum concessionem et statuta nobis, qui titulos dignitatis nostre
= sub principio hujus pagine ducimus exprimendos, documenta certa
= sint merito et exempla: Universis fidelibus regni nostri per Bohemiam
= et Moraviam Baronibus, Suppans, villicis, iudicibus, et aliis habentibus
= à nobis iudicariam potestatem, damus gracie nostre sub obtentu rerum
= quoque et personarum conservacione firmiter in preceptis, ut ipsi una
= nobiscum firmiter custodiant, et observent universa, et singula, que in
= hac pagina sunt expressa de Judeis in predicto regno nostro constitutis,
= et limitibus eorum, Sinagogis, rebus quoque et personis perpetue
= indebitè non ledendis. Ut autem, que in hac pagina continentur,
= perpetua sint et firma, ipsa sigillorum nostrorum munimine roborari
= mandavimus cum testibus subnotatis, qui sunt Bawarus summus
= Camerarius regni nostri, Witko de nova domo. Milo de Lutherburg,
= Janoslavus Burggravius pragensis, Deslaus Vapifer Moravie, Tha-
= odolus Ophanus, Marquardus subcamerarius, Andreas subdapifer
= & alii quamplures. Actum in Laterana anno gracie MCLIV. X. Kal.
= Novembis.

3. Jura Iudaeorum

Ab eodem Ottokaro Přemyslone, jam qua Rege... Bohemiae
Duce Austriae et Styriae Marchionem, Moravia condita
et statuta.

In nomine sancte et individue Trinitatis Amen. Nos Ottokarus
Dei gratia Rex Bohemiae Dux Austriae et Stiriae et Marchio
Moraviae omnibus in perpetuum. Quoriam uniuscujusque
conditionis homines in nostro dominio commorantes voluerunt
gracie et benevolentie participationem inveniri, universis Iudeis in
regno nostro et dominio constitutis haec jura statuimus in vio-
labiliter observari.

Primum quidem statuimus, ut pro pecunia mobili aut pro re immobili
aut in causa criminali, que tangit personam, aut res Iudei nullus
Christianus contra Iudeum nisi cum Christiano et Iudeo in testimonium
admittatur.

Item si Christianus in Iudeum impetitur asserens, quod ei pignora
sua obligaverit, et Iudeus hoc diffitetur, si Christianus Iudei simplici
verbo fidem noluerit adhibere, Iudeus jurando super equivalente sibi
obligato pignore suam intentionem probabit, et transeat absolutus.

Item si Christianus obligaverit pignus Iudeo affirmans, quod Iudeo
pro minori pecunia obligaverit, quam Iudeus confiteatur, jurabit Iudeus
super pignore sibi obligato, et quitamque jurando probaverit, Christianus
illis ei solvere non recuset.

Item si Iudeus Christiano testibus non assumptis dicat se pignus
mutuasse, et ille negaverit, super hoc Christianus solus sui juramento
se expuret, et Iudeus pignoris nomine omnia, que sibi fuerint
obligata, quorum nomine vocentur, nulla de hys iniquificatione
facta, exceptis vestibus sanguinolentis et maderatis, et sacris
vestibus, quas nullatenus acceptabit.

Item si christianus impetiverit judicium, quod pignus, quod judeus habet, ei per furtum aut per violenciam sit ablatum, judeus juret super illo pignore, quod cum ~~recepit~~ recepit furtum, ablatum vel raptum ignoraverit, et in suo juramento implicet, quanto sibi ei pignus hujusmodi obligatum, et sic expurgatione facta christianus soltem et usuras ei persolvat, que tempore intermedio accreverunt.

Item si per casum incendiarii aut per furtum aut per vim res suas cum obligatis sibi pignoribus amiserit, et hoc constiterit, et christianus, qui obligavit, nihilominus eum impetit, judeus juramento proprio se absolvet.

Item si judei inter se discordiam moverint aut guerram de facto, judeus civitatis nostre nullam sibi jurisdictionem vendicet in eisdem, sed Rex aut Dux aut summus terre vel regni Camerarius judicium exercebit; si autem reatus vergit in personam, soli Regi sive Duci hic casus reservabitur judicandus.

Item si christianus judeo vulnus quocumque inflexerit, reus Regi sive Duci solvet XII marcas auri sine camera deferendas, et vulnere judeo XII marcas argenti, et expensas, quas pro suomet emuncione impendit medicine.

Item si christianus judeum occiderit, digno judicio puniatur, et omnia ei mobilia et imobilia in Regis sive Ducis transant possessionem.

Item si aliquis christianus judeum occiderit, ita tamen, quod sanguinem non effundat, solvat Regi vel Duci III marcas auri, percusso seu lesio III marcas argenti; si vero pecuniam solvere non poterit, per detractionem manus satisfaciat pro comisso.

Item ubicumque judeus dominium nostrum transierit, nullus ei aliquod impedimentum prestabit, aut molestiam inferet, nec gravamen, sed si aliquis merces aut alias res duxerit, de quibus Muta debeat provenire, per omnia mutarum loca non nisi debitam solvet mutam, quam solvet omnis civis civitatis illius, in qua judeus eo tempore comoratur.

Item si judei insula suam consuetudinem aliquem ex mortuis suis aut de civitate ad civitatem, aut de provincia ad provinciam, aut de una terra ad aliam deduxerint, nihil ab eis per mutarios nostros volumus exorquiri, si autem mutarius aliquid extorsit, ut predo, qui vulgiter Hauber dicitur, puniatur.

Item, si Christianus Amiterium eorum quorum lenitate diffuere
rit, aut invaserit, in forma iudicii moriatur, et omnia sua perveniant
ad Regis cameram, sive Ducis, quorum nomine mancipentur.

Item si aliquis temerarie jactaverit super Scholas Judeorum, iudici
Judeorum duo talenta volumus ut persolvat.

Item si Judeus iudici suo in pena pecuniaria que Wandel
dicitur, reus inventus fuerit, non nisi XII denarios solvat ei.

Item si Judeus per edictum sui iudicis vocatus ad iudicium
primo et secundo non venerit, pro utraq vice iudici quatuor denarios
solvet. Si ad tertium edictum non venerit solvat xxxvi denarios,
iudici memorato.

Item si Judeus Judeum vulneraverit, suo iudici in penam duo
talenta solvere non recuset.

Item statuimus, ut nullus Judeus juret super Rodale preter
quam ad nostram presentiam evocatus.

Item si Judeus clam fuerit interceptus, ut per testimonium constare
non possit amicis suis, qui eum interemerit; si post inquisitionem factam
aliquem suspectum habere cepint, nos Judeis contra suspectum pinguem
volumus exhibere.

Item si Christiani alicui Judeo manum injecerint violentam,
manum illorum volumus detracari.

Item Judea Judeorum nullam causam otam inter Judeos in iudicium
deducat, nisi per querimoniam fuerit invitatus.

Item si a Judeo Christianus pignus sumum absolventi ita, quod
suras non persolverit, eisdem usuris, si infra mensem non dederit,
illis usuris accrescent usure.

Item nullum in domo Judei volumus hospitari.

Item si Judeus super possessiones aut literas magnatum terre pe-
cuniam mutaverit, et hoc per suas litteras et sigillum probaverit,
nos Judeo more aliorum pignorum possessiones assignabimus obligatas,
et ei eas contra violentiam defendemus.

Item si aliquis vel aliqua puerum Judei abduxerit, ultor volumus
condemnetur.

Item si Judeus recepit a Christiano pignus, et per spacium unius
anni tenuerit, si pignoris valor mutuatam pecuniam non excesserit,
Judeus iudici pignus demonstrabit, et postea vendendi habeat libertatem,
quod postquam pignus apud Judeum diem et annum remanserit, nulli
super eo postea respondebit.

Item volumus, ut nullus Judeum super solutione pignorum in sua festivi die audeat coartare.

Item quicumque xhanonum Judeo per vim abstulerit pignus suum aut violentiam in domo sua exeruerit, ut dissipator Camere nostre graviter puniatur.

Item contra Judeum non nisi in scolis in iudicio procedatur, nobis exceptis, qui eos possimus ad nostram prefenciam evocare.

Item iuxta Constitutiones Bape Innocentii J. Patris nostri distinctis prohibemus, ne de cetero Judei singuli in nostro dominio constituti debeant culpari, quod humano utantur sanguine, cum iuxta preceptum legis sue ab omni profuso sanguine se contineant universi.

Item statuimus, ut quicquid Judeus mutaverit, sive aurum fuit, denarii vel argentum, idem xpi sibi seu reddi debeat cum usura debita, que accrescit.

Et ut hec omnia que premissa sunt, perpetue obtineant firmitatis robur, presens instrumentum cum festum anastacione xpi dedimus cum sigilli nostri caractere pro cautela. Testes vero sunt ~~homo~~ Hartle, unus Camerarius Moravie, Stephanus Sincerna, Bernardus Papifer, Similo de Brumow, Thymo Camerarius Comucensis et Bohemie Marschallus, et alii quamplures fideles nostri. Actum apud Brunam anno Domini M.CCLXVIII. et datum ibidem per manus chancie Petri Venerabilis Wyszengradensis Brejoschi, Cancellarii Regni nostri, decim. Kalend. Sept. Indiction XI. Coronacionis nostre anno octavo.

Nota. Dawet Szerelbic w Katedrze MS. Bibl. Opol. in se pod Liczbą LIII. pag. 72 Capite XV Par. I De Judais - wy-czerpał o Żydach wszystkie przywilegi Bolesława Xpiewa, wydanego w Kaliszu R. 1264. Ludek u stat. Ka-simierza W. w Krakowie R. 1334. Daje się radeu rok-ten najpewniejszy. następnie podaje uchwały i potwier-żenia Krolów. Podziat radeu w do Kypolo godzien dla urupetwienia zbioru niniejszego być cały odpisany. —

4. Secuntur Jura que solus Deus dedit populo Israelico per Moysen.

Locutus est Dominus ad Moysen. Dicens hec sunt Judicia que propones populo meo dicens Si emeris servum ebreum, sex annis serviet et in septimo egredietur liber gratis cum quali veste intraverit eum tali exeat. Si habens uxorem & uxor egredietur simul Si autem Dominus dederit illi uxorem et filios & filias tunc ipse & liberi eius erunt Domini sui. ipse vero exibat cum vestitu suo. Et si dixerit servus diligo Dominum meum & uxorem & liberos non egredietur liber offerat eum Dominus dicit & applicabitur ad hostium ad postes perforabit per aurem eius subulam et erit ei servus in seculum usque. Si quis vendiderit filiam suam in favorem dicitur eum am-
— — — — — suaverit. Si diff — — — — — talis Domini sui qui traditus fuerit dimittet eam populo. Alieno autem vendendi non habet potestatem Si spreverit eam cum autem filio suo respondit eam iuxta morem faciet illi. Et si alteram et acceperit providebit puelle nuptias & vestimenta & precium pudicitie non negabit. Si tamen ista tria non egredietur faciet gratis absque pecunia. Qui percussit hominem volens occidere eum morte moriatur. Qui autem non est insidiatorus sicut deus illi tradidit in manus eius constituam tibi locum quo fugere debeat. Si quis de industria occiderit proximum suum & per insidias ab altari meo evellens eum ut moriatur. Qui juratus fuerit hominem & vendiderit eum convictus noxa morte moriatur. Qui maledixerit patri suo aut matri sue morte moriatur. Si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et — — — — — no fuerit. Si — — — — — si surredere — — — — — ulaverit foris — — — — — suum innocens erit qui percussit ita tamen ut opes eius et impensas in modicos restituat. Qui percusserit servum suum vel ancillam virga & mortui fuerint in manibus eius criminis Deus est. Si autem uno die supervixerit aut duobus non subiacet pene qui pecunia illius est & rixatus fuerit vir et percusserit quis mulierem pro gratiam et abortivam quid fecerit subiacet pene aut damno quantum caperecet maritus mulieris et arbitri iudicaverint Si autem mors eius fuerit subte-
gata reddat animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede adustionem pro adustione vulnus pro vulnere livorem pro livore. Si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancille & luster eos facit dimittet eos liberos. Si bos eorum percussit virum vel mulierem et mortui fuerint lapidibus obruetur & non comedent carnes eius Dominusque bovis innocens erit Et si bos corruptus fuerit ab heri & nudistercius & contractati sunt Domino eius nec reclusit eum occideritque viros Extrane occiderit bovem vilanum Domino suo Et si precium ei fuerit positum dabit pro anima sua quidque postulerit filium que & filiam si eorum percussit simili sententia subiacet Si servum aut ancillam que invaserit triginta siclos argentei dabit Domino bos vero lapidibus opprimetur Si quis cisternam aperuerit & foderit et non aperuerit eam repperitque & bos aut arinus ceciderit in eam Dominus cisterne reddet precium in-
umentorum suum autem mortuum est ipsius erit Si bos alienus bovem alterius vulneraverit & ille mortuus fuerit vendet bovem vivum & dividet precium cadaver autem mortui inter se disparient Si autem scibat quod bos corruptus fuisset ab heri & nudistercius & non custodivit eum Dominus suus reddet bovem pro bove & cadaver integrum decipiet. Si quis piratus fuerit bovem aut ovem et occiderit vel vendiderit quinque boves pro uno bove restituat & quatuor oves pro una ove restituat. Si enim fringens fur Dominum suum & faciens fuerit inventus et accepto vulnere mortuus fuerit percussor non erit reus sanguinis Et si orto sole hoc fecerit homicidium perpetraverit & ipse morietur Si vero habuerit quid pro furto reddere ipse verum dabitur Si riventum fuerit apud eum quid furatus fuerit Veniens que sue bos sue carnes sue arinus sue ovis duplum restituat Si lesit quispiam agrum vel vineam & diriderit vimentum suum ut depascatur aliena quid habuerit in agro suo vel vinea pro dampni estimatione restituat Si egressus igitur invenerit spicas & comprehenderit aeruos fugium sive stantes segetes in agris reddat dampnum qui ignes succenderit Si quis commendaverit proximo suo bovem arinam & ovem vimentum ad custodiam & mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullus huius viderit misumandum erit in medio quod non extenditur ad rem proximi sui suscipiet que Dominus iuramentum comestum a bestia proferat ad eum quod est occisum & restituat Et a proximo suo quinque harum postulerit mutuum debilitatum aut mortuum fuerit. Domino non presente reddere compellitur Et si in presentia harum fuerit Domino non presente non restituat maxime si conductam venerat pro mercede operis sui Si duxerit eam in uxorem Si pater virginis dare noluerit reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virginis accipere consueverunt.

De maleficiis sequitur + vince

Maleficos non parcaris qui convincerit eum indebite morte moriatur qui immolat dijs occidetur preter domino soli. ad venam non tristabis neque affliges eum. Advene enim fuistis in terra egypti vidue & pupilli non nocebitis. Si leseritis eas vociferabimini ad me & ego exaudiam clamorem eorum & indignabitur furor meus perniciam que vos gladio & eruit uxores vestre vidue & filij vestri pupilli pecuniam si dederis populo meo pauperi qui habitat tecum non urges eum quasi exactor nec usuris opprimas si pignus a proximo acceperis vestimentum ante solis ortum reddes ei. Ipse enim est solum qui operitur indumentum carnis eius nec habebit aliud in quo dormiet si clamaverit ad me exaudiam quia misericors sum dijs non detrahes & principi populi tui non maledices. Decimas vel pias? primicias non tardabis offerre primogenitum filiorum tuorum dabis mihi de bobus quod fauas similiter carnem que a bestiis fuerit preguustata non comedetis sed proicietis canibus ad mandum. NON SUSCIPIES VOCEM MANDATI nec iuges manum tuam ut pro inperis. Dicat falsum testimonium non sequaris turbam ad faciendum malum nec in iudicio plurimorum ut a dives pauperesque non miseraberis in negotio si occureris bovi inimici tui aut arino erranti redue ad eum si videris arinum odientis te iacere sub onere non perturbabis sed subleves eum eo non declinabis in iudicio pauperis mendacium fugies in fontem & iustum non occides nec etiam accipies munera que etiam execant oculos prudentis et submittant verba iustorum peregrinis molestus non eris. etc.

5. Secuntur Jura Judeorum Instituta per Serenissimum Principem ac Dominum KAZIMIRUM Dei gratia regem polonie privilegio subimpensis sigillis roborata etc.

In nomine Domini Amen. Wladislaus Dei gratia Rex polonie lithwanie que princeps supremus et Heres etc. ad perpetuam rei memoriam. Revera clemencia salvatoris humani generis inbecillitate que decursu temporis & oblivionis errore plurimis obnubilantes Industriosissimum ad hoc indidit Ingenium ut actus suos et signanter perpetuam conservantes consuevit literarum apicibus & fide dignorum testimonio perennare. Hanc Judeorum nostrorum Lamburiensium fidelium camere nostre seravorum oblata maiestati nostre peticio continebat

literam nostram Serenissimi principis domini Kazimiri dicitur memorie olim Regis polonie Ipsius sigillo minori pendenti signatam de nostre celsitudinis benignitate consueta firmare ratificare approbare & confirmare dignaremur cuius quidem tenor per omnia sequitur in hec verba etc.

In nomine Domini Amen etc. humani Generis actiones nisi vigeant voce testimonium aut testimonio literarum celeriter evanesunt & prorsus a memoria relabuntur. Idcirco nos Kazimirus Dei gratia Rex polonie nec non terrarum Craovie Sandominie Syradzye Llacrycye Kuyawye pomeranie Ruffieque dominus & heres notificamus tam presentibus quam futuris ad quorum presens devenit scriptum quod Judeis nostris in lamburga & tola terra Ruffie constitutis eorum statuta & privilegia que a nobis obtinuerunt de verbo ad verbum sicut in sequenti continetur serie duximus declaranda.

Primum statuumus ut pro pecunia mobili aut re immobili aut in causa criminali que tangit personam aut res Judei nullus christianus contra Judeum nisi cum christiano & Judeo in testimonio admittatur.

Item si Christianus Judeum impedit asserens quod ei sua pignora obligaverat & Judeus hec diffitetur si vero christianus Judeo simplici verbo fidem adhibere noluerit Judeus iurando super eas valentem quod oblato suam intencionem probabit & tunc fiat absolutus medio iuramento.

Item si Christianus obligaverit iudeo pignus asserens quod in minori pecunia obligavit quam iudeus confitetur iurabit iudeus super pignore sibi obligato & quod iurando probaverit christianus si solvere non recuset.

Item si Judeus christiano testibus non assumptis dicat se pignus mutuas se & ille negaverit super hoc solus christianus iuramento se expuret.

Item si Judeus recipere poterit nomine pignoris omnia que ei fuerint obligata

obligata quocumque nomine vocentur nulla de hijs requisicione facta exceptis vestibus sanguilentibus madefactis & sacris vestibus quas nullatenus exceptabit. Item si Christianus impedit Judaeum quod pignus quod Judaeus habet ei per furtum vel violentiam sibi ablatum vel raptum Judaeus iuret super illud pignus iuramento suo in quantum ei pignus huiusmodi obligatum & sic expurgacionem factam christianus & usuram ei solvat que acciderit.

Item si aut per casum incendiij aut per furtum res sibi obligatas amiserit & si hoc approbabit item si christiano qui hoc obligaverit nihilominus impediat Judaeus iuramento proprio se absolvat.

Item si Judei discordiam de facto inter se moverent aut guerram Iudex civitatis nullam jurisdictionem subvendicat in eisdem sed nos tantummodo aut nostri capitaneus pallatinus aut advocatus exercet si autem reatus verget in personam nobis tantummodo iste casus reservabitur iudicandus.

Item si christianus Judeo vulnus quatecunque inflixerit Deus nobis penam solvat secundum quod gratiam nostram poterit invenire nostre camere deferendum et vulnerato satisfaciatur pro lesura & expensis ex procuracione vulnorum & vulnera solvat secundum quod iudicium terre requiret & iura terre exigunt.

Item si Christianus Judeum occidit digno iudicio punietur collo & omnia bona eius mobilia & immobilia in nostram traueant potestatem.

Item si terminus datur Judeis ad concordandum per iudicem Iudex dato termino ad concordandum accipiat ab utraque parte per talentum piperis pro concordiam inter partes factam.

Item si Judaeus clam interemptus ut testimonium contestari non possit tunc amicis suis qui eum viderint si per eum in adquisicione aut quem suspectum invenire nos autem volumus exhibere.

Item si christianus Judeum occiderit ita quod sanguinem de ipso non effudit pena secundum consuetudinem in terra nostra pro nobili est consuetum si Is vero pecunijs habere non poterit Idem pro comisso sicut statutum fuerit puniatur vel caput pro capite decernatur.

Item ubicumque Judaeus domum nostram fuerit nullus ei aliquod impedimentum parabit vel molestiam vel gravamen & si aliquas merces vel mercimonia duxerit muta vel Thelonea per omnia mutarum loca non nisi debitam mutam tollat mutaveris quam solverit unus Judaeus civitatis in qua Judaeus moraturus sit.)

Item si Judei iuxta suam consuetudinem aliquem ex mortuis suis aut de civitate in civitatem aut de provincia in aliam provinciam vel de una terra in aliam terram deduxerint nichil ab eis per mutatorios nostros volumus extorquere si autem mutatorius quid extorserit volumus ut secundum consuetudinem nostram & secundum iura nostra graviter puniantur & omnia sua nostre camere perveniant quocumque nomine uncupentur.

Item si aliquis temere super stolam Iudeorum proierit nostro capitaneo volumus duo talenta piperis ut persolvat.

Item si Judaeus penam iudicii inflixerit & Deus innocentus fuerit talentum piperis solvat quod ex antiquo est constitutum.

Item si Judaeus per editum sui iudicis vocatur primo secundo pro utraque vice pena que sequitur ut consuetum est ab antiquo si ad tertium editum non venerit penam iudicio suo solvere non recuset secundum modum ipsorum.

Item Judaeum contra Judaeum omnes quatuor terminos astare deos Judaeos absente & non comparente reus causam suam amittat & si per tertium editum iudicis parere non curaverit quilibet ipsorum causam non amittit sed tantummodo penam solvat tenens quociens non paruerit & postea reus causam pena iudicii remanebit coram Judeis & iudice. sic)

Item si Judaeus Judaeum vulneraverit lesus debet probare vulnus probis Judeis & christianis & clamare super violentiam & si probare non poterit Deus iuramento proprio implicito innocenciam suam expurgabit.

Item Iudex Judeorum non debet sententias sine Judeis promulgare nec proferre sed Judei secundum iura ipsorum actore non comparente sine Judeis & sic actor causam suam non perdet.

Item Judaeus nullus Judeorum iurabit super Rodale ipsorum nisi se extendet debitum ad quinquaginta marcas argenti puri fusi vel ad presentiam nostram causa devolvatur si vero pro minoribus causis iurabit super

scote eorum implicate & fixe.

Item si Christianus alicui Iudeo manum iniecerit violentam secundum Jus terre-
stre nostre terre puniatur.

Item si Iudex Iudeorum secundum causam inter eos ortam in iudicium deducat
ubi querimonia est invitatis Iudeis prope sculam & dotam vel ubi degerunt de-
bent iudicari ante meridiem.

Item a Iudeo si christianus pignus suum abstulerit ita quod usuras non pend-
verit eadem si infra mensem non dederit illis usuris accrescent usure item.

Item precipimus Iudeos in domibus hospitari & hospicia ipsis.

Item si Iudeus probaret super possessiones autem litteras magnificum rei ter-
re pecunias mutuaverit ad hec per suas litteras & sigillis approbaverit nos
Iudeo aliorum possessiones assignabimus obligatas ei & eos ratione violence de-
pendendo.

Item si aliquis vel aliqua puer Iudeo subtraxerit volumus ut fur eodem
punetur.

Item si Iudeus a Christiano recipit pignus & per spacium unius anni ferme-
rit integri & si pignus valet mutuata pecunia auferit Iudeus iudici suo pi-
gnus demonstrabit & si bonum non fuerit in valore pignus ea Iudeus vendere
habeat plenam potestatem.

Item si Iudem pignus antequam annus transierit iudici suo Iudeus demon-
strabit Et si aliquot pignus per annum & diem transierit nullum verbum Iu-
deus super hoc videbit.

Item volumus ut nullus Iudeum super pignus aut solutione pignorum in
suo die festali coartare presumat.

Item quicumque christianus per vim pignus suum abstulerit a iudeo aut
per violentiam rapuerit ut dissipator nostre camere graviter puniatur.

Item contra Iudeum non nisi in scolis aut ubi indicatur prope dotas per
Iudeos omnes est agendum Exceptis nobis aut nostro Capitaneo qui eos pos-
sumus ad nostram presentiam evocare.

Constitutiones pape Item constitutiones pape sancti patris districtius
prohibemus ne de cetero singuli Iudei in regno nostro constituti debeant in-
culpam quod humano utantur sanguine Cum iuxta precepta legis ab omni
proprus sanguine se Iudei abstineant & contineant universis.

Item si aliquis de occasione pueri christiani per christianum nostrum fue-
rit inculpatus & quod Iudeus convincatur & priusquam convictus fuerit,
tunc ipse Iudeus penam omnimode que sequitur punietur pro crimine co-
missio si vero testes ipsum pro crimine non condemnabunt tunc proprio iu-
ramento innocenciam suam expurgabit & christianus penam incurrat.

Item statuimus ut Iudei equos qualescumque pro pignore accipiant sed in
die manifeste si quis Equus aut equa per christianum apud Iudeum arrestatum
de scitu Iudicis & vicinorum.

Item volumus prohibentes quod nullus Iudeus querat furtum vel aliquas
res furtivas vel suspectas nisi deponat marcam auri solvat pro furto pe-
nam solvat secundum quam gracios invenire poterit.

Item prohibemus ut monetarii nostri in regno nostro constituti Iudeos
cum falsis denariis vel rebus alijs non soli sed cum nostro nuntio vel
nostri paltatini aut absque civibus honestis detinere quovismodo pre-
sumant.

Item prohibemus quod Iudeus aliquis expulsus in minima necessitate
noctis tempore super violentiam sibi per quocumque factam si vicini cri-
stiani audientes auxilium parare non unaverint oportuna nec veniret
quilibet christianus vicinus triginta solidos capitaneo solvet.

Statuimus etiam ut Iudei omnia libere vendant & emant panem & o-
mnia alia necessaria pro suis pecunijs ut christiani pro inhibitione pe-
nam nobis aut nostro capitaneo vel iudici solvere tenentur Et ut omnia
obtineant

11.
oblineant aut robor firmitatis pruis nostrum privilegium nostri sigilli ap-
pensione firmiter corroboratum cum testibus. Actum & Datum Cracovie
in conductu pasche sub anno maternitatis millesimo
tricesimo VI (vi) presentibus Johanne pallatino. Janu-
sio cancellario. Petro Sandomiriensi. andrea Cracovien-
si pallatinis. Dobestao vylstyczyensi. Stanislae malogos-
ciensi Castellanus & aliis pluribus fide dignis. Nos itaque memo-
ratorum Judeorum iustis petitionibus actinatis supra scriptam literam in omni-
bus suis punctis clausulis articulis et sentencijs innovamus approbamus rati-
ficamus & tenore presentium confirmamus decernentes ipsam in eisdem suis
punctis clausulis articulis & sentencijs robor obtinere perpetue firmitatis In
actum Hamburie in crastino Sancti michaelis archangeli anno Domini
1487° (1487.) presentibus Johanne Sandomiriensi. Spit-
kone Cracoviensi. Sandivogio Kalysiensi. Et Criskino
Sandeckensi vice cancellario aule nostre.

O. Sequitur Juramentum Judeorum quot scriptum in lege Impera-
toris in hec verba Quod Judeus debet conversi contra solem. Cursum et stare
nudipes super unam sedem indutus pileo aut clamide et pileum iudaicum de-
bet habere in capite. Et lapsus fuerit ter totidem amittat fertones si quar-
to manet reus in causa. Sed ille qui sibi pre-dicit iuramentum sic dicat.
Elya Judee quod liber iste seu Rodate verum ac iustum sit super quod iurare
debet huic vero cristiano pro tali culpa sine causa pro qua te duxit ad Judi-
cium & sibi predicit juramentum an tu in hac causa non sis reus pro qua
te hic cristianus inculpatur. Ita te deus adiuvet. Ille qui fecit celum & terram
aerem & rorem montes cum vallibus spondes flores & gramina. Et si tu
reus sis quod te terra absorbeat que datan & abiron absorbit. Et si tu
reus sis quod te lepra & venenum invadat caducus & fluxus sanguinis ut
uxori Mothi accidit que mutata est in statuam salis quum Sodoma & Go-
morra perijt. Et si tu reus es ut nunquam in sinum abrahe venias & unquam
et unquam ad resurrectionem cristi venias. Ubi cristiani & iudei & gentiles
ante creatorem omnium rerum resurgent. Et si reus fueris quod te ignis
comburrat celestis & morbus invadat caducus. Et si reus fueris quod lex
moysi deleat quam dominus dedit in monte synai & quare dominus deus
solus scripsit super tabulam lapideam. Et si reus es quod te confundat omnis
scriptura que scripta est in libris quinque moysi & si totum iuramentum
est iustum neque nudum. quod te adonay deleat sua divinitatis poten-
cia in secula seculorum etc.

N. Secuntur Iura que solus deus dedit populo Israelico
per Moysen ut infra.

Thakye tho szg sandij ego gye postawych Kupyszly sluga zyda schesz-
lath ma thobye zluszych w syodmij rok wynydze darmo wolen w ka-
kym odzyenyu prziszedl w thakym odzyenyu wynydze myal ly szona szym
wynydze ale dal ly mu pan szona a myal sznya dzyeczy tedy zona y
dzyeczy yego banda pana gego a on wynydze szwym odzyenyu Rzekanye
ly myluya pana swego y zona y dzyeczy nyechyze wynydz wolen tedy
tho pan oszwyathezy bogom slowye kaplanom a przekole ly mu
tho bandze mu szluga nawyehy przedaly ktho dzyewka szwa nye-
wynydz tako yako wychodza dzyewki nyewolne nyepodobaly szye panu
komu zaprzedano wyprusz yz a nye ma nyech mozy zaprzedak ya
ludzem szudzym aly mu szye nyeluby a dalij ya szynowy podusz ob-
czaya yako szwey dzyewcze wzyjniy geij aweszmalu szynowy gjna
zona szradny dzyewcze they szwadza y odzenije y pejenadze za stro-
motha geij nyedrzeze nyelczymyly tego throyga wynydz darmo bezy
pyenyadzy ktho szlowyeka wzdzyerszy chacz zabocz then szmyerza
umrze

umrze Ale ktko niewarzil nawn u bog mu gy dal wgego rachu, po-
stawia, thoby nie-sze, gdzie szo, ma uzyć ktko chcący za-
stapic bliższemu szwemu zabycie gy yod mego oltharza od la-
czyz słowe wydasz gy asz umrze ktko szbyge ocziza szwego al-
bo matka szwoya szmyerca ma umrzecy ktko ukradnye czlo-
wyka a zaprzeda. gy gdy tego nawn dokonaya ma szmyerca, um-
rzecy a gdy szye masziszni szwadza, a uderzy gedem drugiego ka-
myenyem albo pyasza, tako asz umrze ale asz loza, wlozu wsta-
nyety a zlaszka wynidzyc nadwor nie winnij bandze Ten czo ude-
rzył thako, az mu strawa y lekarstwo zaplaczy ktko zbyge sluga
swego albo dziewka zwoya prathem az umrze wrahu gego ten ban-
dze wynowath wglowyei ale bandzety żyw do drugiego dnja albo
trzeczego tedy niepokupy bo ktko geth gego pyenadze szwadza, szyc
masziszni a uderzy ktko brzemyenna niewyastha tako az umar-
te dzycga porodzy ale szama żywa zostanije tedy ten czo uderzył
ma zaplaczyz czyszony masz prawy podlug wyrzeczynia gedna-
crow ale umrzely tedy szama, a thedy da dusza za dusza oko za
oko zamb za zamb raka za raka, noga za noga rana za rana,
szycy za szycy uderzyly ktko sluga szwego albo dziewka
w oko az mu wszrok szkani ma go wolno puszczyz zatho szlo-
wey zykazynie oka Takysz wybyely mu zamb pusczy go za ktko
wolno ubodzycy wol czlowyeka do szmyerczy kamienyem gy ob-
rzuca a niewyastha gedy gego myastha a pan tego wolu bandzycy
wynyem Bandzety wol bodacyz zdrugyego albo trzecyego dnja obyca-
gem a ktko gego panu opowiedzano a on go nyczawal y zabycie czlo-
wyka y wola obrzuca kamienyem y pana zabycy puszczały mu
na odkupynie swy dusze szlowe żywota tedy da go ktko starzy
kaza tasy wyna pokupy zabodzycy zona albo dziewka zabodzely czy-
gego sluga, zaplaczy gego panu trzydziestcy szelagow szrebrnych
a wolu kamienyem obruczycy kopaly ktko studnija, a przy krygeya
wpadnyety wtrza cyy wól albo oszyel pan tej studnycy zapla-
czy then dobythek a wesymy gy szoby uranyly cyy wól dru-
gego wolu a pyenadze myedzy szya, rozdzycy za thego umar-
tego wolu umrzely tedy przedacyz żywego wolu tedy wyszma, na
poly ale wyedzaly pan tego wolu ysz obycaynie bodl a nye szar
warlgo tedy da wolu za wolu a matka sobye wyszmye. etc.
Ukradnyety ktko wolu albo owca a zabycy albo przeda then
wroczy pyacz wotow za gedem a trzy owce za gedna wlomy-
ly szye albo podkopa zlodzycy wycy dom a zabycy gy ten
go gy zabyl niewyastha wthem wynowath uszkodzily ktko
komu wozbozu szwym dobythkyem albo w wyny szwym szbo-
zym czo lepszego ma na szwey roly zaplaczy szkoda podlug
szaczunku w nydzely ogien y szeszye cyy szboze na polu
albo w gumnyc then ot kogo ogien wysedl zaplaczy szkoda daley
ktko komu daly czo ktko chowacz ukradnaly mu ktko nagdaly
zlodzycy wycy jako sze zlodzycyem a nyenadaly zlodzycy
tedy then czo mu dano chowacz przyszasze jako niewyastha
thego a tako thego bandze proszyl. Poleczily ktko komu wolu cza
owca albo ktko koly bydo wstroza a umrze albo chramy a the-
go nykth niewyastha thako ma przyszanyc komu poleczono wstroza
szlowie wpastwa jako niewyastha raky swy na ktko bydo szlo-

szlowyie ysz zego nyuderzyl tako bandze prosen. ukradna ly mu
szlowyie pastuchowy zaplaeci ge temu kryge bylo sthargaly ge zwierz
ostathck przymye pan przydze panu kryge gest a tako ghego nyezapla-
czij ktko koly poszyczij u kogo bydla a wmrze u nyego albo roznyemoze
szye a pan thego bydla nyebandze przy them zaplaeczy muszy themu
komu poszyczono ale nayal ly ge ktko zaszwie pyenyadze kszwey roboczye
a bandze przy them pan thego bydla tedy mu go nyetrzeba plachy cz za
wyodl ly ktko dziewoka nyszly ya poyal szlowyie wstado y spal sznyathen
ma gej dacz wyano y poyacz ya wstado malozyenszkye nyechyely yemu
gej oczycy dacz tedy da gej wyano za szromota podlug obycaja yakoda-
waja takim dziewokam wyano. Sboszynkow nyeczypz zywu bycz ktko sz-
kuczij szbydlem szmyerza umrze ktko offyaruge bogom proz gednego
pana Boga szawego zabycszly gy szlowyie may gy szycy jako kaczera
Coczis nyeczmaczaj any gnaby goszczyc wy tedy byly towym weypszkyey
zemu awdowiy y szyroczyc nyeczgodz urazyczely ge bandu volacz ku mnyc a ya
wyzluham gych glosz a rozszymewam szyc na wasz a zlyha wasz nyeczem
y banda wasze zony wdowiy y wasze dzycy szyrochy poszyczyczly ubogiemu
czo szoba zywyie pyenyadzy nyewy krtkaczysz gych na nym any lypsty
od nyegowozny szyszmyeszly od nyego zaklad zego odzyenyie nyemaly gynego
wroczy mu ge do szlonca zachoda bo tho gedno ma czym szyc odzewa. a nyema
gynego wczembj spal bandzely ku mnyc volal wyzluham go bo yeszm mylo
szycermy Bogom thwym tho gest kaplanom nyewwlaaczaj dzycszaczyna two-
gja y pyrworodne twoge nyecodwlaaczaj offyarowacz pyrworodnego szwycch
dzyczj mnyc dacz y uczymysz takycsz zwolmy y zowczamy myaszja czo
czukly zwierz zagye thego nyegycz ale porzucz pozom nyeczymyecz any zla-
czysz raka swa a bysz rzekl za glosz nykym falszywe swyadeczstwo nyepoy-
szysz za thudzera szle szymyecz any wszandze wyacz szedrom nyeczswolysz aby
szyc od prawdy nyecokchylul albo bladyl nad ubogym wszandze szmylucysz szyc
pathnykowy nyebandz czaszek nyewymego a prawego nyecumarzaj nyie
bucz darow bo oszlepnyaja oczy mandrych y przewraczaja szlowa sprawyedly-
wyc - (dotad powyiej sauna.) nyebowyszyc oblycznoszyc mocznyego any bogathe-
go tom ya pan bog wachk bandzeczely chodzyecz wmogych przykazaniach a
oszczesze czuly uczymyeczyc ly gye dam wam wczaszne dzoze a zyema zy-
szna y owocne drzewa banda napetrnyona owocem zyemye zywo zebranye
wyna nyelja gyna a na geczezza chleba waszego uwzytknoszaj y bezj strachu
bandzeczyc zycz waszey zyemy dam pokoy waszych stronach bandzeczyc spalcz a
nykth wasz szastraszj zle zwycerzaj y nyecz nyeczyczyc waszey granycze
bandzeczyc gonycz wasze nyeczyczaczete y banda padacz przed wamy wasz
bandze stho nyeczyczaczely gonycz a wasz bandze gonycz dzycszaczj th-
szacz Banda padacz waszy nyeczyczaczete pod wasz nyeczj przed wasza obly-
cznoszyc rozsznoszyc wasz y pozwyerdzaj wasz układ moy szwamy Banda
chodzyecz myedzy wamy y banda wasz bog a wy bandzeczyc moy lud ale nyie
bandzeczyc ly mnyc szluhaacz y dzymyecz moye przykazaniya a wfgardzyczyc
ly moye prawa y sandy moze nyeczyczyc czo szc odemnyie postawyomy
rozszwyeczely układ moy ya tedy tho wam uczymyecz chczaj. nawyedze wasz
razce nadza y szuchoszczczaj czosz wystawy oczj wasze y strawy dusza
wasza darmo poszycyeczyc naczycenyie wasze, czosz od mogich przyyaczol
bandze poprowano postawya oblycz twoe przeczyczwo wamy y bandzeczyc
padacz przed szwymy nyeczyczaczelmy y bandzeczyc poddany thym czo wasz
nyenawydza bandzeczyc byczacz gdy wasz nykth bandze gonycz a nyepo-
lep szycyeczyc ly szyc thym przyczynya kazaniya swyego na wasz szycdm
krocz wyaczey prze wasze grzechy y szetra waszej psychj towardocz sta-
wyona bandze darmo robotka wasza nyemya nyeczyczyc az naczycenyia
a ny drzewa owoczu dadza puszcza na wasz szwycerzatha polna czosz wasz
strawya y waszyc bydla a wszego umnyeczaj y pusthe banda drogij wyoda
na wasz poniszta układu mego nyeczj nyeczyczaczelythj a gdzie szyc szbye-
szycze do dzwyrdzonych miasth spuszczaj myedzy wasz moy wydam wasz
woczaj waszym nyeczyczaczelom y puszcza na wasz takij glod ysz dzes-
szacz nyewyath bada chleba swoy pycz wgednem pyczaj a wydaacz gy w
wasza bandzeczyc gestj y nyebandzeczyc szyczj jusz drugye szyc kato o-
stathka Bog uhowaj polepszymy szyc a brog szyc gestycze zmylucyie Bog nie
chyc szmyereri grzesnego szlowuka ale wiazey sprawyedlywego ludy ale a-

by grzeszny szya nawroczył a żywoć pokutka stragyla pottem do wieczney
radoszy poszedł Takto Bóg Day wszystkim nam Amen

(Ex codice mss. peruetusto Biblioth. Opolimiana Leopoli circa an 1480
exarato in folio sub No. L.I. ad ff. 1-9. fideliter transumptum.)

8. Zastawczy ktory człowiek swe rzeczy wyjątkie jako ukradzone rospytke
u żyda ktorego then żyd niemoze prawem obronicyz ale krzeszcyan może
gyc odzerczyz przysagowczy na krzy su jako gyc sprawa prawego.

(Kategoria samego Rękopis. Ortel. LXXI. fo 46 kol. b.)

Geden żyd zalował szye na krzeszcyanyna ysz gy layal y naszuwał gy
kurwym szynym tego szye wysznal krzeszcyan żyd pytal prawa mały
mu zatho pokupicyz Tedy przysza szynicyz szkazaly ysz gdy szya wysznal
przed gayonym sandem ysz mu layal ma mu pokupicyz Ten przyszaszyny-
kōw ortel layal ten krzeszcyan y wyrzekł przeżywo temu taky ortel żydyz
wszycyż może żydy zowz kurwoyszyny tedy ya wthem nyžadney krzywoy u-
czynyl alem go prawye layal a nye trzeba mnye zatho pokupicyz podlug ma-
wa y czyagnal szye o tho do krolewskiego stolca y tesz wynymyeczyszkye
prawo y dopuszczily gy tamo y woith zatho aby ortel tego wagayony sand
przyniosyl za trzy dwie nyedzely a jako nyepczyniosł tako szye przy-
szaszynicyz upomynaly gemu y poraczynkom gego aby ortel ten przyniosyl
y polozyl Tako woith gego nyepczyniosł pottem weczywercy roku postwaly
gy przed sand y gego poraczynily y kazaly gym polozyc ten ortel a jako
go nyemyely poddal szye pod wynu y nyepolozyl gego a wedwu nyedzyc
ku tedy maya y cheza woithowu y przyszaszynom gych wynu zapla-
czyz Tedy jako podwu nyedzeli nyepolozyl tego ortela wzaly przysza-
szynicyz y woith na nich swa wynu jako yesth zaprawa pottem przy-
sok rzekł ten czo layal ortel przyszaszynicyz y woith nyesprawony ze
the mnye wzaly wynu a musy my me pyenadze wroczyz czo o tho gesth
Gdy my zaprawony czo przyszaszynicyz doszycygly y wzaly żywoy-
them tedy sprawony wzaly podlug prawa prawego.

(Kategoria Rękopis. Ortel. CCLIII. fo. 103. kol. a.)

9. Hospites Judei & vicini ubi in agendo Juris poscunt subsidium ibi etiam pos-
sunt jurisdictioni reonbeniri. Et hoc per sententiam acquiritur.

(Ex eodem codice mss. Ortelogium fo. 117. kol. b.)

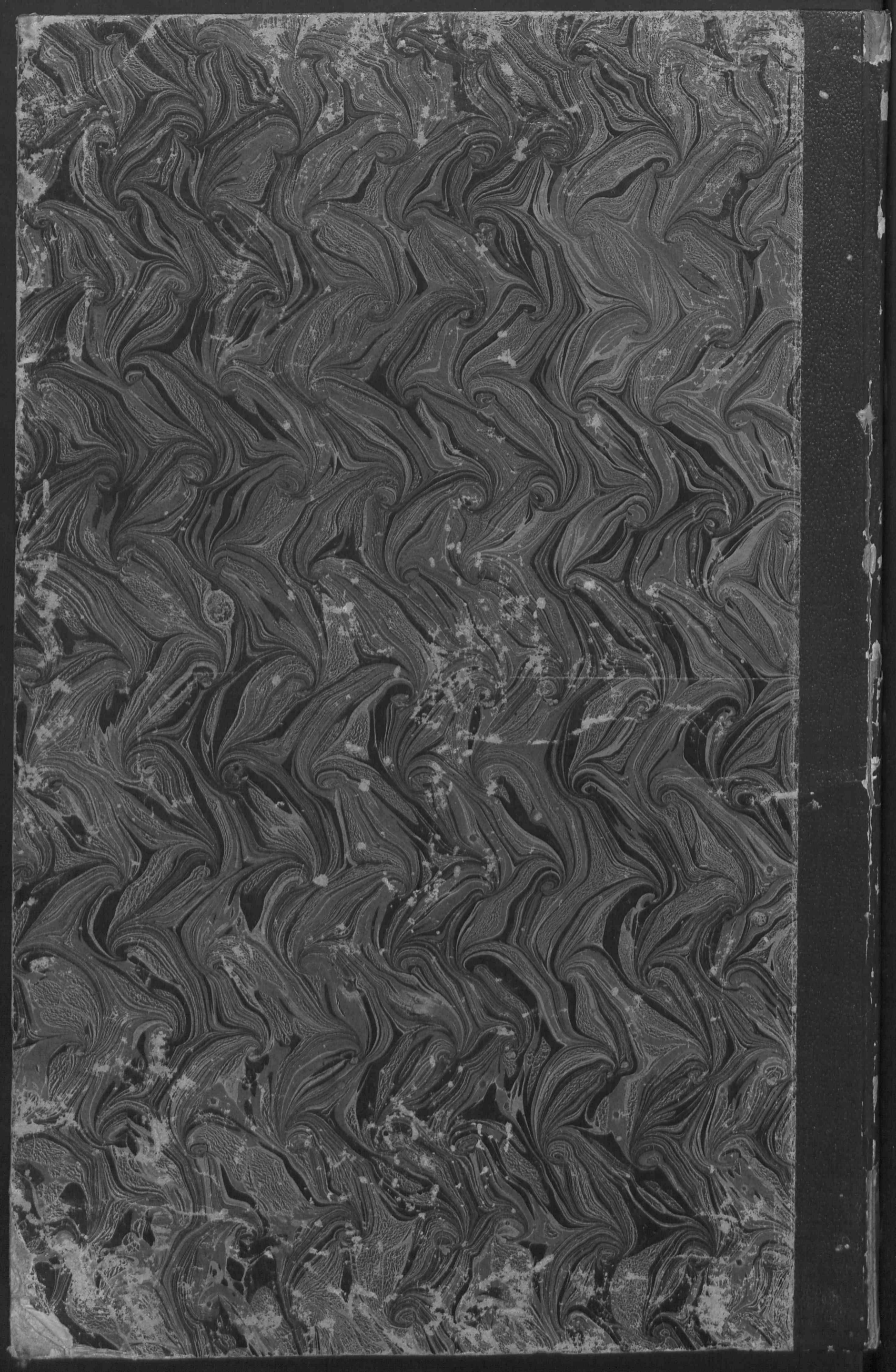
10. Podwojwodzowie mogą sądzić żydów w zastępkowie wojwodow, zwol-
na atoli appellacya w sprawach kuacrnicyz - ani si żydzi mogą
sądzić w inszyz sądach prócz wojwodkin'skich lub podwojewodzkich
według konstytucyi zlat 1633, 1661 i 1678. - Takie Wolyn'scy
żydzi należa do sądów Starościni'skich zwolna appellacya na Jarorem.
(Cod. mss. Bib. Opolini. in fo. ne str. 132. cir. 1740.)

866h

Index Contentorum in hoc Manuscripto.

1. Jura primaeva Judeorum. — Observationes proinde in Jura
Judeorum ————— de 1. recto.
2. Confirmatio constitutionum Innocentii P. IV^{ti} ab Otto
Karo Duce Austriae & Marchione moraviae pro
Judeis in moravia & Bohemia regentibus in
viri legis receptarum MCLIV a^o. ————— " 5. verso.
3. Jura Judeorum ab eodem Ottokaro Premislone jam
qua Rege Bohemiae Duce Austriae & Styriae Mar-
chioneq^m moraviae condita & statuta MCLXVII. " 7. recto.
4. Secuntur Jura que solus Deus dedit populo Israeli-
co per moysen (Cap. XXI & XXII: Exodi) ————— " 9. recto.
5. Secuntur Jura Judeorum instituta per 1^m princi-
pem ac 5^m Karimivum Dei gratia Regem Po-
lonie Privilegijs subimpensis sigillis roborata
(ae Dni MCCCXLIII.) ————— " 9. verso.
6. Sequitur Juramentum Judeorum quot scriptum in
lege Imperatoris ————— " 11. recto.
7. Secuntur Jura que solus Deus dedit populo Is-
rahelico per moysen. (praefat^o per moysen in
diat^o Exodu nr. 1480 ciriter.) ————— " eod.
8. LXXII°; CCLIII^o Ordele tyrgane in Zydw " 12. verso.
9. Ordelegium Juris maydeburgensis de Judeis " eod. —
10. O sadais de Zydw eporuejnyj nehwal wojpis. " eod. —

Wielkane ...
LXXII
CCLIII

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.